

Den største i verden

- Første gang, jeg så irske ulvehunde, var jeg lige ved at besvime over, hvor grimme de var, griner Pernille Monberg. - Mine forældre anskaffede sig to eksemplarer i 1976, og derefter varede det ikke længe, før jeg var totalt forelsket i ulvehundens sind. Nu synes jeg selvfølgelig også, at det er en smuk hund.

Da Pernille Monberg flyttede hjemmefra, tog hun ulvehundene med sig. - Hundene var spadseret lige ind i sjælen på mig. De var tilsyneladende ligeglade med, hvad jeg oprindeligt havde syntes om dem; de fulgte mig overalt og hørte ligesom til hos mig. Min søster og jeg havde opdrættet heste i en årrække, og jeg fandt det derfor naturligt også at forsøge mig med hunde. Jeg lavede et kuld hvalpe og begyndte at gå på udstilling, for det syntes jeg, at jeg burde, når jeg ville være opdrætter.

Det blev starten på Kennel Wolfhouse og Pernille Monbergs lange og succesfulde karriere som opdrætter og udstiller.

Det var så nemt

- Mine første hunde var ikke specielt gode; de var nogle ganske almindelige "klappe-kage-hunde", smiler Pernille Monberg. - Da jeg skulle vælge han til mit første kuld, gik jeg da godt nok efter en pæn champion, men det var en betingelse, at den var inden for landets grænser. Færdigt arbejde. Min horisont var ikke så bred på det tidspunkt.

Det var så nemt at avle dengang. Jeg tog bare en masse for givet, fordi jeg vidste så lidt. Det gav mig imidlertid også nogle sorger; det er forfærdeligt, når man for eksempel bliver nødt til at sige farvel til en ung hund, fordi den ikke er rask nok til at have et godt liv. Men desværre er det således, at man lærer mest, når tingene ikke bare glider problemfrit.

Efterhånden lærte jeg jo noget mere om arvelighed, og da begyndte mit seriøse opdræt for alvor. Jeg har altid arbejdet ud

Mød Pernille Monberg, der har opdrættet verdens største hunderace, den irske ulvehund, i et kvart århundrede

■ Tekst og foto: Tine Luther

- Jeg er blevet meget mere ydmyg med årene og har fået mere respekt for, hvad det egentlig er, jeg kaster mig ud i, når jeg opdrætter, siger Pernille Monberg.

fra grundtanken om, at mine hunde skulle forbedres for hver generation. Tingene må ikke stå i stampe. Første gang, man får et opdrætsmæssigt problem, kan det måske henføres under hændeligt uheld. Det er for så vidt okay. Anden gang, man møder det samme problem, er det kun okay, hvis man begynder at tænke over årsagssammenhænge. Hvis man møder samme problem tre gange uden at have forsøgt at gøre noget ved det, er der noget helt galt med etikken.

Vedvarende læreproces

Vi skal hele tiden blive klogere, og jeg vil betegne det at være opdrætter som en vedvarende læreproces. Jo mere man ved om sin race, jo sværere bliver det faktisk at finde avlsmateriale. Efterhånden som man opdager faldgruberne, får man nemlig

Om den irske ulvehund

Den irske ulvehund kan spores tilbage til 200 år før kristi, og græske og romerske kilder refererer til den som "irernes store hunde". Det har primært været adelens hund, eftersom andre ikke har haft råd til at føde så store hunde. Der var en del prestigeforbundet med racen, og høvdinge og adelsmænd brugte kobler på 7 irske ulvehunde som fornemme gaver. Mange hunde forlod Irland på netop denne måde, og det har været medvirkende til, at racen i flere perioder har været ved at uddø.

Racen er lavet til jagt på ulv, kronvildt og vildsvin. Foruden at være en super jæger, er den irske ulvehund meget social. Den er ret aktiv ude, men rolig indendørs. Den hører til myndegruppen, og som de andre myndere bruger den ikke gerne unødigt energi. Til gengæld kan den udfolde sig eksplosivt, når der er brug for det. I USA, Tyskland og Sverige bruger man racen til lure coursing (væddeløb), og det er så småt ved at komme op at stå herhjemme. Med en størrelse på ca. 90 cm for hanner og 80-83 for tæver er racen verdens største.

Kennel Wolfhouse har lavet mængder af gode irske ulvehunde. 16 kuld har foreløbig givet 41 championtitler fordelt på 23 hunde i ind- og udland.

større tendens til at udelukke avlsdyr. Ja, man kan godt gå hen og blive lidt småparanoid i forhold til de ting, man ved kan gå galt.

Da jeg begyndte at opdrætte hunde, fandtes der to måder at lære på. Enten havde man en "læremester", eller også måtte man klare sig selv. Jeg havde ikke nogen læremester, så jeg kastede mig over alle de bøger om hunde, genetik, fodring etc., jeg kunne finde. Det gør jeg for øvrigt stadig. Derudover er det "learning by doing". For nylig fandt jeg en database med omkring 47.000 irske ulvehunde, og det er et fantastisk redskab. Der kan man blandt andet se, at der tilbage i 1870'erne er krydset andre racer såsom grand danois, skotsk hjortehund og pyrenæisk mastiff ind i de forskellige grundstammer for den moderne irske ulvehunds.

I dag har man mulighed for at tage DKK's opdrætteruddannelse, og det synes jeg er et virkelig godt tilbud. Ud over pensum lærer man også noget af at være sammen med andre opdrættere. Det er ikke altid en ulempe, at de har en anden race end en selv, for så er konkurrencemomentet borte. Man kan jo sagtens debatere emner som fodring, fødselsproblemer, avlsstrategier osv., selvom man har forskellige racer.

Pernille Monberg samarbejder med en gruppe opdrættere af irske ulvehunde.

Gruppens medlemmer kommer fra Sverige, England, USA og Belgien. - Det er vigtigt, at man har nogen at tale med om de spekulationer, man har som opdrætter. Vi lærer af hinandens erfaringer, og vi bruger ikke mindst hinandens hunde. Vigtigt er det, at vi har samme holdning til opdræt og til nødvendigheden af diverse sundhedsfremmende tiltag i avlsarbejdet. Der er stor åbenhed og hjælpsomhed imellem os, hvilket gør samarbejdet særdeles frugtbar. Uden et sådant netværk vil vejen være meget ensom, og man ville let blive låst fast i sin egen lille verden.

Avler kun på det bedste

I min første tid som opdrætter fokuserede jeg mest på eksteriør og temperament. Senere kom mit overordnede avlsmål til; et mål jeg stadig holder fast i. Det er at lave hunde, der kan leve længe; sunde og vel fungerende hunde. Derfor bruger jeg megen tid på at researche stamtavler og kortlægge, hvilke linjer der har høj levealder.

Når man opdrætter, er det naturligvis også vigtigt, at man sørger for at avle sig ud af de racespecifikke lidelser, hundene måtte have. Gennem tiden har den irske ulvehund døjet med mavedrejning, knoglekræft og dårligt hjerte. Mine hunde får deres hjertener ultralydsscannet en gang

årligt og umiddelbart inden en parring, og jeg kunne aldrig drømme om at avle på hunde med selv den mindste afvigelse - heller ikke selvom de fungerer normalt i hverdagen. Er man bekendt med roden til et sundhedsproblem, er der ingen gylden middelvej; man må sortere konsekvent i sit avlsmateriale.

Man ved, at arvegangen for de dårlige hjertener er dominant, hvilket jo gør det nemmere at avle sig ud af problemerne. Den tyske dyrlæge, dr. Andrea Völlmar, som er specialist i ulvehundehjertener, mener, at man kan avle sig ud af hjerteproblemer på cirka tre generationer.

Det er selvfølgelig let nok at sortere og kun avle på de sundeste og mest fejlfrie hunde, når man ikke laver så mange kuld og samtidig har en stor flok at tage af, som jeg har. Hvis man blot har en enkelt hund at avle på, kan det være mere fristende at se gennem fingrene med, at ens materiale ikke er helt på toppen. Men sådan bør det ikke være. Man skal ikke være bange for at sige til sig selv, at selvom hunden har en livmoder eller et sæt testikler og er nogenlunde okay, skal der ikke nødvendigvis avles på

Det er utroligt vigtigt for mig, at mine hunde kan gå i flok, fortæller Pernille Monberg. - Et af de største privilegier er at få indblik i deres sociale liv. Hunde har følelsesliv og kan eksempelvis være glade eller deprimerede. Tager man sig tid til at lære deres sprog og sociale system at kende, får man indblik i en helt ny og fantastisk spændende verden.

den. Ingen hund har til dato taget skade af ikke at gå i avlen.

Udstillingen som redskab

- Som jeg ser det, kan man bruge udstillinger til flere forskellige ting. Der er jo den rent konkurrencemæssige del af det, men samtidig kan du bruge udstillingerne som en slags eksamen for dit opdræt. De kan også betragtes som en måde at "gå på messe" på; du viser dit materiale frem og bliver holdt til ilden, fordi du er nødt til at sammenligne med, hvad der ellers laves.

Udstillingerne er et godt sted at skabe sig et netværk. Her mødes "artsfæller" til hundesnak – men husk, at verden er fuld af selvbestaltede eksperter, og det er vigtigt at lære at tage stilling til, hvad der er fornuf-tigt, og hvad der ikke er. Endelig er udstil-lingerne et fabelagtigt sted at tilegne sig viden. Man kan lære meget ved at sidde ved ringsiden og iagttage hundene. Hvordan er de konstrueret, og hvordan bevæger de sig?

Den gode opdrætter

- At være en god opdrætter kræver først og fremmest en dyb kærlighed til hundene, mener Pernille Monberg. - Man bør forud for noget andet sætte sig ind i hundenes psyke og skabe et miljø omkring dem, som gør det muligt for dem at være hunde. Jeg tror ikke på, at hunde er lykkelige, hvis de skal tilbringe størstedelen af deres liv i små

trådbure - en tendens som vi desværre ser mere og mere også herhjemme. Hunde er flokdyr og trives bedst i selskab med andre hunde. Den gode opdrætter må desuden besidde en videnskabelig systematik, en logisk tankegang samt en vis portion kunstnerisk sans. Du skal hele tiden have et billede af ideelhunden indenfor din race på nethinden og arbejde hen imod den. Jeg tror ikke, at det er noget, man kan lære; enten har man det i sig eller ej. Man ser mange meget dygtige opdrættere, som ved en masse om vigtige sager som sundhed og genetik, men deres hunde mangler måske lige det sidste; det udefinerbare, som gør, at en hund udover at være velkonstrueret også bliver en stjerne.

Når man arbejder på at lave stjerner, må man handle på baggrund af sin intuition; man skal kunne forestille sig, hvilke kombinationer, der virker. Jeg har aldrig nogensinde kombineret to hunde, hvis jeg ikke på forhånd har kunnet forestille mig, hvordan deres hvalpe vil blive. Det lyder måske sært, men er et vigtigt udgangspunkt for min måde at arbejde på. Den gode opdrætter er én, som vedvarende kan levere gode hunde. Hvis man lader sig beruse af en smule succes i udstillingsringen, og fejlagtigt antager at "nu er den hjemme", så kan det give nogle gevaldige tømmermænd. Man risikerer at tabe det hele på gulvet. Den gode opdrætter overlever kun, hvis han/hun uanset succesven ved, at der altid er noget, der kan gøres bedre og fortsat arbejder med forbedringerne.

Pernille Monberg brød sig ikke om ulvehundens udseende til at begynde med. Det gør hun i dag! - Men man skal passe trimningen, ellers ligner den et gammelt hyrde-tæppe, man aldrig har gjort noget ved, ler hun.

Pernille Monbergs hundeflok fylder imponerende meget i landskabet!

For lidt respekt

Der er en ting, der går mig på som opdrætter: At der generelt er for lidt respekt omkring vores arbejde. Hunden har været domesticeret i mere end 12.000 år, og den spiller en vedvarende stor rolle – også i vores moderne samfund. Det viser, at der til stadighed er behov for opdrætterne. Alligevel opfattes vi af mange som uetiske, pengegridske hundehandlere og påskønnes kun i dele af hundeverdenen. Der er selvfølgelig brodne kar i alle lejre, som ødelægger meget, men jeg synes, at der er for megen skepsis omkring os. Måske handler det også om de optimeringskrav, der ligger i nutiden. Alt skal være serieproduceret og fejlfrit. Vi opdrættere skal naturligvis være os vores ansvar bevidst, men man må huske på, at vi arbejder med levende materiale, og ingen har fuldstændig overblik over, hvad generne finder på i næste generation.

På et tidspunkt blev der lavet en opdrætterforening på tværs af racerne. Jeg ved ikke, om den stadig eksisterer. Idéen var ellers rigtig god, og en sådan forening kunne nok medvirke til at styrke opdrætternes image, slutter Pernille Monberg. ■

Pernille Monberg har også jack russell terriere. - For dem er jeg racerepræsentant, og jeg får mange opkald fra folk, som tilsyneladende øjner chancen for at lave penge på racens enorme popularitet, nu den er blevet anerkendt som race. De søger en hanhund i nabolaget til deres tæve – ofte synes sundhed og eksteriør ikke at indgå i overvejelserne. Det bekymrer mig.